నిత్య మల్లి

'మురయా'

'ఇక పిల్లవిషయమంటారా రత్నం అనుకోండి అందచందాల విషయంలో మనం కాదుగదా విరోధం ఉన్నవాళ్ళుకూడా వంక పెట్టలేరనుకోండి. నా పిల్ల విషయం ఇల్లాఅనక మరోలా ఎల్లాఅంటాను అనికాదు. నామట్టుకు నేను ప్రాణంమీదకువచ్చినా అబద్ధమన్నది ఆడను. ఇంతెందుకూ మీరువచ్చి చూడండి. చూచి నేనన్నదాంట్లో ఒక్క అక్షరం పొల్లుంటే అప్పుడు అక్కడే నాలుగుజాడించి వేయచ్చు. ఆఁ అందుకేమీ అభ్యంతరం లేదు.

'అయినా అబద్దాలాడేదాకానూ, హెచ్చులు పోయేదాకానూ నాకేంపని!

'కానైతే మీరు ఓరకంగా అనుమానించవచ్చు. అంతఅందమైన మా అమ్మాయికి అందులో నాలుగు వేలు కట్నం ఇస్తామంటూఉంటే మంచిసంబంధం ఎందుకు రాలేదూఅని. ఆమాటకొస్తే సంబంధాలు రాకపోలేదు. చాలావచ్చాయి. ఎన్నిచోట్లకో వెళ్ళివచ్చాను. కాని అన్నివిధాలా అనువైనది ఒక్కటీ నాకంటపడలేదు. ఆస్తిఉంటే చదువు ఉండదు. కాస్త చదువుంటే సెంటుపొలం ఉండదు. రెండూఉంటే పిల్లవాడు బుద్ధిమంతుడుగా ఉండడు. కాదు ఈమూడూ ఓ మోస్తరుగా ఉన్నాయిలే అనుకొని సర్దిచెప్పుకొని వాళ్ళ గుమ్మంముందుకు వెళ్ళితే వాళ్ళు గొంతెమ్మకోరికలు కోరుతూ కొండెక్కి కూర్చుంటారు. అందుకూ సిద్ధపడ్డాను. కాని సంప్రదాయం! కాస్త విచారించేసరికి ఆ సంబంధంకోసం పడ్డశ్రమంతా వృధాఅయిపోయె. చదువుకొన్నవారు మీరుచెప్పండి—కుటుంబ సంప్రదాయం అన్నది బాగుండకపొయ్యాక ఇంక ఆ పైని ఎన్నిఉండి ఏంప్రయోజనమూ అంట! ఏమంటారు?'

ఆయన ఒక్కక్షణంఆగి సమాధానంకోసం అతని వంకచూచారు. కాస్త ఆపేక్షగా ఆశగాచూచారు. ఇంతవరదాకా. ఎవరా ఈవ్యక్తి ఇంతచనువుగా మాట్లాడుతున్నాడని ఆశ్చర్యపడుతూ కూర్చున్నాడు మోహన్.

మోహను కాస్త వెనకాముందూ ఆలోచించుకోవడానికే సావకాశం చిక్కలేదు, గత అర్ధగంట నుంచీ. ఆయన మోహనుగదిలోకి ప్రవేశిస్తూనే అతని తల్లిదండ్రుల యోగక్షేమాలను విచారించారు. కుర్చీలో కూర్చుంటూనే "చూడు నాయనా నువ్వు ఎరగవుగానీ మీ పెదనాయనగార్నీ వాళ్లనూ బాగాఎరుగుదును. యోగ్యతఅన్నా సత్సంప్రదాయమన్నా వారిదీ. మీ తాతగారి కాలంనుంచీకూడా అంతే. వీళ్ళు ఆయన పేరు నిలిపారు. అన్నట్లు మరచాను మీరెంతమంది అన్నదమ్ములూ?" అంటూ పరామర్శ మొదలుపెట్టారు. అతను సమాధానం చెప్పకముందే ఆయనే అందుకొని "అవునవును—మీరు రెండోవారు కదూ. ఏమిటో వయస్సు మరలినకొద్దీ జ్ఞాపకశక్తి తగ్గిపోతున్నది. అదీగాక చూడండీ రాకపోకలు లేకపోతే దగ్గర బంధుత్వాలనే మర్చిపోతాము. అలాంటిది స్నేహాలు ఎన్నాళ్ళుంటాయీ..." ఆయన అలా చెప్పుకుపోతున్నప్పుడు మోహను ఆయనకూ తన కుటుంబానికీ స్నేహముండివుంటుందనీ అది తనకు తెలియదనీ అనుకున్నాడు. అందువల్ల వీధిలోకి వెళదామని ప్రయాణమయినవాడు ఆయనకెదురుగా కుర్చీలో కూర్చుని ఆయన చెప్పేమాటలు తాపీగా వినడానికి సిద్ధమయ్యాడు.

ఆయన కాస్త అవకాశం వినియోగించుకుని అంతసేపూ మాట్లాడాడు. కుశలప్రశ్నాదికాలయిన తర్వాత నెమ్మదిగా పెండ్లివిషయం ప్రస్తావించాడు. పిల్లవిషయం వివరంగా చెప్పాడు. అంతసేపూ తానే మాట్లాడాడు.

అప్పటికి కాస్త అలుపు వచ్చింది. అందుకే అన్నట్లు సంప్రదాయాన్ని గురించి ప్రశ్న వేశాడు.

"కాదుటండీ మరి! అందులో మనదేశంలో!" అన్నాడు మోహన్—ఆ ప్రశ్న తన్ను ఉద్దేశించిందేనని నిర్ధారణకు వచ్చాక. ఓ క్షణం ఆలస్యంగా అన్నా అతనామాట కాస్త హుందాగా స్పష్టంగా అనడంచేత

ఆయన సంతోషించి మరింత ఉత్సాహంతో మళ్ళీ అందుకొన్నాడు. "మంచిమాట అన్నారు. ఈనాడు జనం మరీ ఇలా విరగబడి పోతున్నారుగానీ పూర్వం ఎంత ఆచారం పాటించేవారు. మంచి సంప్రదాయాన్ని ఎంతగా గౌరవించేవారూ! ఇంకా ఆ పాతకాలపు కుటుంబాలు ఒకటి రెండైనా ఉన్నాయి. గనుకనే మాబోటివాళ్ళం కొంతలో కొంత సంతృప్తి చెందగల్గుతున్నాం. ఇంతకూ చెప్పవచ్చిం దేమంటే మంచి సంప్రదాయం గల కుటుంబంలోని పిల్లవాడు దొరక్కనే గత మూడేళ్ళనుంచీ తిరుగుతున్నాను. సరే ఇంతకూ...అని కాసేపు నీళ్ళు నమిలి అసలు విషయంలోకి వస్తూ "ఇంతకూ మీరా విషయమై ఏమీ అననే లేదు" అన్నాడు.

"నేను చెప్పేదేముంది పెద్దవాళ్ళున్నారు గదా" అని మోహన్ అనీ అనకముందే ఆయన అందుకొని, "సరిగ్గా అనవలసిన మాట అన్నావు. అలా అంటావని నాకు తెలుసు. అయితే చూచావూ—కొంతమంది అంతా విని ఇప్పట్లో పెళ్ళి చేసుకోవాలని లేదండీ అంటారు. అదీ విన్నాను. అతనామాట అన్నాక ఇంక ఇంటికి వెళ్ళినా లాభం ఉండదు. ముందుగా వాళ్ళ యింటికి వెళ్ళితే "అబ్బాయి ఉద్దేశ్యం ఎల్లా ఉన్నదో కనుక్కో లేదండీ అంటాడా పెద్దమనిషి. సరే ఏమైనా కొంత కాలాన్ని బట్టి పోవాలిగదా! మిగతా విషయాలు మేం పెద్దవాళ్లం చూచుకుంటాం. ముందుమీరు పిల్లను చూడండి. పిల్లను పిల్లవాడూ, పిల్లది పిల్లవాణ్ణీ చూచుకోవడం ఒక రివాజు అయిందిగా ఈరోజుల్లో."

"మంచిదే. అలానే చేయండి" అన్నాడాయన.

"అబ్బే—అందుకయినా ముందు మా వాళ్ళతో మాట్లాడిరండి." అన్నాడు మోహను.

"మాంచి భేషైన మాట లన్నావయ్యా. జరగవలసిన పనే అది. అందరూ కలిసివస్తే ఒక్కమాటే అందరూ పిల్లను చూసినట్లవుతుంది. ఆ తరువాత విషయాలు అక్కడే మాట్లాడేసుకో వచ్చును. ఇరువురికీ సుఖమైన పని. అవునదే బాగుంటుంది. లేకపోతే ముందు కుర్రవాడు వచ్చి చూడడం, చూచాక, ఏమయ్యా అంటే మావాళ్ళు చూడాలండీ అనడం వాళ్ళు ఒక్కొక్కళ్ళే, రావడం వెళ్ళడం. ఇదంతా కాలయాపనాన్నూ, అనవసరమూన్నూ. అయితే చూడు నాయనా ఇక్కడేదైనా భావి అది ఉన్నది?

"బావి లేకపోవడమేమండీ ఉన్నది. ఏం ఎందుకండీ స్నానం చేస్తారా?" అని అడిగాడు మోహను కాస్త ఆశ్చర్యపడుతూ.

"అవును మరి చెయ్యద్దూ? సంధ్యవేళ కావస్తుంటే?" అన్నారాయన ఏదో మరచిపోయిన విషయాన్ని అతనికి జ్ఞాపకం చేస్తున్నట్టు.

"అయితే అల్లాగే చేద్దురుగాని లేవండి" అని మోహన్ తువ్వాళ్ళు అందించాడు. ఆయన వాటిని అందుకొని చరచరా మెట్లవైపుకు వెళుతూ మధ్యలో ఓసారి వెనక్కు తిరిగి "చూడు నాయనా ఇవ్వాళ ఇక్కడే సంధ్య వార్చుకొంటాను" అన్నాడు.

మోహనుకు వెంటనే అర్థం స్ఫురించలేదు. అతను ఆయనవెంట కొంతదూరం వెళ్ళి అల్లాగేనండీ దానికేం భాగ్యం వార్చుకోండి" అని బావికి దారి చూపించి గదిలోకి వచ్చాడు. నవ్వుకొంటూ కుర్చీలో కూర్చుని" అవును వార్చుకోనీ ఇందులో నాకేం అభ్యంతరం ఉంటుందీ. ఓమూలకూర్చుని సంధ్య వార్చుకొని వెళ్ళడానికి నాకు చెప్పడం దేనికీ? ఒట్టి చాదస్తుడిలా ఉన్నాడీయన" అనుకొన్నాడు మోహాన్. అనుకొని నవ్వుకొన్నాడు. అంతలో విషయం స్ఫురణకు వచ్చింది. "అబ్బే ఆయనేం ఛాందసుడు కాదు. అనుకొని మొత్తంమీద చిక్కే తెచ్చిపెట్టాడే! ఏం చెయ్యటం ఇప్పుడు?" అని వితర్కించుకొంటూ క్రిందకు వెళ్ళాడు.

"ఈయన్ను కనుక హోటలుకు తీసుకొని వెళ్లితే మిత్రులంతా చూస్తారు. మడికట్టుకొని విడిగా కూర్చుని భోజనం చేస్తానంటాడు. ఎవర్రా ఈ ఛాందసుడని నలుగురూ ప్రశ్నించక మానరు. అసలు వాళ్ళు అడక్కముందే విషయమంతా అందరితో చెప్పేసేలాగున్నాడు" ఇల్లా అనుకొంటూ అతను క్రింద మెట్టుదగ్గరకు వచ్చాడు. అక్కడోక్షణం ఆగి "ఈ గొడవంతా ఎందుకూ పిన్నిగారితో బంధువని చెప్పేస్తే సరిపోతుంది" అనుకొంటూ మెట్టుఉన్న సందులోనుంచి వెనకవైపుకువెళ్ళి "ఏమండీ పిన్నిగారూ" అనిపిలిచాడు నెమ్మదిగా, ఆయనకు భోజనం ఏర్పాటు చూడమని చెప్పాడు. ఎవరాయన అని ఆవిడ అడిగిన ప్రశ్నకు వెంటనే సమాధానం చెప్పక హోటల్లో కలిగే ఇబ్బందుల్నిగురించి చెప్పి "ఆయనకు మరీ మడీ ఆచారమున్నూ మాకాయన వేలిడిచిన పెద్ద మేనమామకు

పెత్తండ్రి కొడుకు అవుతాడు లెండి" అని తనకూ తెలియని బంధుత్వం కలుపుకోవాలని ప్రయత్నం చేశాడు. కాని ప్రయత్నపూర్వకంగా చెప్పినట్లుగానే ఉన్నదా సమాధానం అతను ముఖం ఎంత అమాయికంగా పెట్టినా. ఆమె మొదట నవ్వాపుకొన్నది.

"అయితే మోహన్ మీ చినమేనమామ కేమవుతాడయ్యా!" అని పకాలున నవ్వేసింది. తన తెలివితక్కువతనాన్ని అంగీకరించేస్తున్నట్లు అతనూ నవ్వేశాడు.

"సరే పోనీ ఎవరైతే ఏంగాని రమ్మను." అని ఓ క్షణమాగి కాస్త అనునయంగా ఇంతకూ ఆయన ఏంపనిమీద వచ్చాడో చెప్పకూడదుటయ్యా?" అని అడిగింది. అతను ఏదో దాస్తున్నాడని పసిగట్టి.

"పెద్దపనేం కాదులెండి...సంబంధం వెతకడానికి వచ్చాడట"అన్నాడు మోహన్ చెప్పక తప్పక.

"ఇంకేం వెదకబోయిన తీగె...మరి చెప్పవూ. అంతలో దాస్తావెందుకయ్యా? ఆ మాట చెప్పడానికే సిగ్గు పడుతున్నావా?" అని నవ్వుతూ నిలవేసింది.

"అబ్బే లేదండీ."

అతనీసారి నిజంగానే సిగ్గుపడ్డాడు.

అది గమనించి చిన్నవయస్సులో సిగ్గు అన్నది మొగపిల్లల్లోకూడా ఎంత శోభిస్తుందో! అనుకొన్నదావిడ.

"అవున్లే ఇరవై య్యేసిఏళ్ళు వచ్చేదాకా పెళ్ళిళ్ళు కాకపొయ్యేసరికి ఈ రోజుల్లో ఆడపిల్లలు సిగ్గుపడడం మానేస్తున్నారు. అందుకని ఆ పని మనమైనా చేద్దామని మొగపిల్లలు నేర్చుకొంటున్నట్టున్నారు అవునా?" అంటూ ఆవిడ లోపలకు వెళ్ళింది.

ఆయన అంతలో స్నానం పూర్తిచేసుకొని "ఇటు రావచ్చుకదమ్మా" అంటూ చాలా పరిచయమున్న ఇంట్లోకి వచ్చినట్లుగా పెద్దపెద్ద అంగలు వేస్తూ వంట ఇంట్లోకి వచ్చాడు. "అబ్బాయి ఇప్పుడే చెప్పాడు అతనికి బంధువులేటగా"అంటూ గోడకానించిఉన్న పెద్దపీట వేసుకొని కూర్చుని చెంబుతో మున్చి నీళ్ళూ ఉద్ధరిణా తెప్పించుకొని సంధ్య మొదలు పెట్టాడు.

ఆవిడ త్వరత్వరగా వంటపనులు పూర్తిచేసింది. దేవతార్చన మందిరం ప్రక్కగా పెద్దపీట వేసి మంచి అరిటాకు వేసి ఆవిడ ఆ ముసలాయన్ను భోజనానికి పిలిచింది. విస్తట్లో అన్నీ వడ్డించి నెయ్యీ పులుసూ, మజ్జిగాకూడా అభిఘరించాక ఆయన పరిషేచనంచేసి భోజనానికి ఉపక్రమించాడు. "వారుకూడా ఉంటే బాగుండేది. యజమాని సహపంక్తిని లేకుండానే భోజనం చెయ్యవలసివచ్చిందే"అంటూ ఆయన ఎంతో నొచ్చుకొన్నాడు. "క్యాంపునుండి ఇవ్వాళో రేపో వస్తారు. మరి మీరు వస్తారని మాకు తెలియదుకదా" అని అంటూ ఆవిడ పప్పూ నెయ్యీ మారడిగింది. అవీ ఇవీ మారడుగుతూ మోహన్నుగురించి మంచిమాటలన్నది. ఏంకావాలండీ - అని అడిగి కనుక్కొంటూ "అతనూ వాళ్ళూ ఒప్పుకొంటే ఆంతకన్నా మీరు కాదు మరొకరు మాత్రం కోరదగిందేముంటుందండీ" అని రెట్టించి అడిగింది. ఆయన సమాధానం చెప్పే అవకాశం ఇవ్వకుండా "ఈడైన పిల్ల మా అన్నగారి దగ్గరో తమ్ముడు దగ్గరో ఉంటే ఈ సంబంధం మీదాకా రానిచ్చేదాన్నా! అయితే మిమ్మల్నీ మీ సంప్రదాయాన్నీ చూచాక మంచిసంబంధం వచ్చిందని నాకూ సంబరంగానే ఉన్నది"అంటూ గోత్రాదికాలు అడిగి తెలుసుకొన్నది.

"మరింకేమండీ అన్నీ అనుకూలంగా ఉన్నాయి మావాడని చెప్పడంకాదు పిల్లవాడు బుద్ధిమంతుడు. ఆస్తిపాస్తులు మీరు విచారించుకొన్నదేకదా అంచక్కా చదువుకొంటున్నాడు. ఇంతకంటే మీరుమాత్రం పెద్ద సంబంధం తేగలరా చెప్పండి బాబాయిగారూ?"అన్నదావిడ.

ఆ మాటలన్నీ సంతోషంగా విన్నాడు.

అవునమ్మా అవును. నీవన్నమాట అక్షరాలా నిజం. నిజానికి నేను ఎన్ని సంబంధాలు చూశానో ఎన్నివిధాల తిప్పలు పడుతున్నానో ఎవరికి తెలుస్తుంది. తిరగలేక కాస్త బద్ధకిస్తే నాయింటిది క్షణం ఊరుకొంటుందా!" అన్నాడాయన.

"ఇంకెందుకూ. మీ కష్టాలన్నీ గట్టెక్కాయనుకోండి. మీరింక నిశ్చింతగా ఉండండి" అంటూ పులుసు వడ్డించింది.

పులుసులో కొంచెం పంచదార అడిగి వేయించుకొన్నాడాయన అది అప్యాయంగా సగంతిని మిగతా సగం అవతలగా నెట్టి అట్టేపెట్టుకొని దాన్ని

పెరుగు అన్నంలో మధ్య మధ్య తిన్నాడాయన. పెరుగు అన్నం తింటూన్నప్పుడు చూచి ఆయింటావిడ 'ఈయనకు ఛాదస్తం ఓపాలు ఎక్కువే సుమా' అనుకొన్నది. అల్లా అనుకొంటూ కాస్త పరీక్షగా చూచింది ఆయనవంక. ఎందుకో ఆయన వేళ్ళు వణుకుతున్నాయి. ఒకసారి వెంట వెంటనే మరోసారి ఏదో పరాకుగా ముద్దలు నోట్లో పెట్టుకొంటున్నాడు. అల్లా కాసేపు దిక్కులుచూస్తూ కూర్చుని నోట్లోఉన్న ముద్ద గుటుక్కున మింగి గబగబా ఎదుటఉన్న కాస్త అన్నమూ కుక్కేసుకొని విస్తరిచూట్టూ నీళ్ళుత్రిప్పి ఒక్కవిసురున లేచి దొడ్డిగుమ్మందగ్గరకు వెళ్ళాడాయన.

ఆవిడ నిర్ఘాంతపోయి అల్లాచూస్తూ ఉండిపోయింది. ఏమనడానికీ ఆవిడకు తోచకపోయింది. ఒకవేళ ఏదైనా వికారపెట్టిందేమోనని అనిపించి వెంటనే లోపలకువెళ్ళి రెండువక్కలు తెచ్చి పీట మీదపెట్టి "వక్కలు పీటమీద ఉంచాను వేసుకోండి" అని అంటే ఆయన అబ్బే వద్దమ్మా నాకలవాటు లేదని చెబుతూ చేతులూ ముఖమూ భుజంమీద ఉన్న తడి తొల్లాయి తోతుడుచుకొని కాళ్లు అద్దుకొని "అమ్మాయి. వసారాలో ఓ చాపవెయ్యమ్మా! కాస్త నడుంవాలుస్తాను" అన్నాడు.

ఆవిడ హాల్లో చాపవేసి ఇస్త్రీ జంపకానా పరచి దిండుకూడా ఇచ్చి "ఇక్కడ పడుకోండి. వసారాలో అయితే ఎవరో ఒకరు వస్తుంటారు." అని చెప్పి వెళ్ళింది, ఆయన చాలాసేపు మౌనంగా ఇంటి కప్పుకేసి అతిదీక్షగా చూస్తూ ప్రక్కగదుల్లో పిల్లలు అల్లరిచేస్తున్నా, తిప్పల్తో సుమతీ శతకంలోని పద్యాలు పెద్దగా చదువుతున్నా ఏమీ పట్టనట్టు నిద్రపోయాడు. పైగా గుఱ్ఱుపెట్టాడు కూడానూ. మోహన్ మంచిబుడ్డలు వేసుకొని మామూలుకంటె కొంచెం ఎక్కువగా ముస్తాబై పుస్తకాలు పుచ్చుకొని రెండోపూట కాలేజీ తరగతులకు అందుకొందామని వెళుతూ ఆవిడనోసారి పల్కరించి పోదామని లోపలకు వచ్చాడు.

"ఆవిడ తానే ముందుగా మాట్లాడుతూ" ఆయన నిద్రపోతున్నారు—కాబోయే అల్లుడిగారి ముస్తాబంతా చూడకుండా అవునా?" అని నవ్వింది. పోన్లెండి ఏం ఎగతాళిచేస్తారు గానీండీ. ఎందుకంత ఎక్కువ పెట్టేశారు, పెరుగూ అదీ ఎక్కువయినట్లుంది. 'అందుకేనా అంతవేగం నిద్రపోతున్నారు" అన్నాడు మోహన్.

అప్పుడే కాబోయే మామగారిపై పరిహాసాలు అల్లుకొంటున్నావే! సరే, సాయంత్రం కాస్త పెందరాళే వచ్చేస్తావు కదూ" అన్నదావిడ. "అల్లాగే నండీ" అంటూ తల ఊపుతూ ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకొంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

"పెళ్ళి అనేసరికి ఎవరికైనా సరదాగానే ఉంటుంది. అంతలో ఏమీ పట్టనట్లు తిరిగే ఈ పిల్లవాడికికూడా పెండ్లి సంబంధం వచ్చేసరికి ఎంత కప్పిపుచ్చుకున్నా ఎంత సంతోషం కనపడిందో! అంతే మరి!" అనుకొన్నదావిడ ఆవిడ మరో మాటకూడా అనుకొన్నది. "అవును ఇల్లానే ఉండాలి సరదా అన్నా సంతోషమన్నానూ. కాని ఈ రోజుల్లో కుర్రవాడు—ఎవర్తెనో ఏ రోడ్డుమీదనో, కాక ఏ పార్కులోనో చూస్తాట్ట. ఆపళంగా అతనికీ ఆ పిలకూ ప్రేమట. ఇక షికార్లకూ సినిమాలకూ వేగించుకు పోవడం. ఏమిటో సంబంధం! విద్దూరాలూ వెట్టివేషాలున్నూ! అందుకే అవన్నీ ఎంత ఎబ్బెట్టుగా ఉంటాయో!" అని. మోహన్ మీద అంతకు ముందు నుంచీ ఉంటూ వచ్చిన గౌరవం ద్విగుణీకృతమైంది. ఆదరణా ఆపేక్షా మొగ్గలు తొడిగాయి.

* * *

మధ్యాహ్నం ఆయన నిద్ర లేవంగానే కాఫీకి నీళ్ళుపెట్టి ఫలహారం చేసింది. పీటవేసి పెద్ద వెండి కంచంలో అవి వడ్డించి "రండి బాబాయిగారూ రెండు బజ్జీలు చేశాను" అని గౌరవంగా పిల్చింది. సొంత వియ్యాలవారికి చేసినట్లుగా మర్యాద చేసింది. ఆయన ముఖం కడుక్కొనివచ్చి చాలా స్వల్పంగా తిన్నాడు. తిని లేవబోతుంటే ఉండండని కాఫీ కలుపుకొనివచ్చి ఇచ్చింది ఆవిడ.

"కాఫీ త్రాక్కపోవడమేమిటండి. తప్పదు బాబాయిగారూ తాగాల్సిందే. పోనీ మీకోసం కాకపోయినా కాబోయే అల్లుడికోసమైనా తాగాలి. మరతనికి కాఫీలేందే పూట గడవదు. కాఫీ త్రాగని మామగారు నాకు అక్కర్లేదనికూడా అనేయగలడు కూడాను" అని నవ్వుతూ ఎంతో బలవంత పెట్టింది.

"బాగానే ఉందమ్మా నీ బలవంతం! అయితే తెలియకడుగులేనూ కట్నాలూ కానుకలతో రత్న శిలాకవంటి పిల్లనిచ్చి కాళ్లు కడగడమే కాకుండా క్రొత్త అలవాట్లుకూడా చేసుకోవాలటమ్మా? ఊ సరే అందులో సగం ఇవ్వు" అన్నాడాయన. తానుకూడా నవ్వుతూ మరో గ్లాసులో అల్లా సగమే సర్ది ఇస్తే ఆయన గ్లాసు ఎత్తి పట్టుకొని మంచితీర్థం నోట్లో పోసుకొన్నట్లు పోసుకొని కాఫీ గుటగుట త్రాగేశాడు.

"పాప పరిహారార్థం" అనుకొంటూ బొడ్లోనుంచి తీసిన పొటంలోనుంచి చిటికెడు విభూతి నోట్లో వేసుకొని మింగాడాయన. అదిమాచి ఈవిడ వెనకాల నిల్చొన్న పదేళ్ళ పెద్దపిల్ల పెద్దగా నవ్వేసింది. ఆమె ఆ పిల్లను కేకలు వేయడానికిబదులు తనకూ నవ్వాగక పక్కన నవ్వేసింది. పై పెచ్చు "అదేమండీ — అంత పూర్వకాలపు మనుష్యుల్లా కన్పించారంటే మా మోహన్ అసలు మాట్లాడానికే రానంటాడేమో సుమండీ" అన్నది. ఆ మాటకాయన అందుకొని "మాడమ్మాయ్ ఓటి అడగనా. ఇప్పుడు ఆయనగారు చూడవలసిందీ చేసుకోవలసిందీ నన్నా — మా అమ్మాయినా?" అని లోపల సంతోషిస్తూ పైకి నవ్వాడు. ఆ ముసలాయన ఆ నవ్వులో సంతోషాతిరేకాన్ని ప్రకటించారు.

"అవుననుకోండి. కాని భలానావారు మామగారు అని అతను చెప్పకోవాలిగదా. అందుకు మీరు కాస్త నవీనంగా కన్పించనక్కరేదా అంట!" అన్నదావిడ.

"ఏం నవీనమమ్మా... అల్లా అంటున్నారనే మా అమ్మాయికూడా ఫేషన్లు నేర్చింది. ఇప్పుడు కాళ్ళకు చెప్పులూ వేస్తున్నది, చేతులకు మట్టిగాజులూ వేస్తున్నది" అని ఎంతో ఆశ్చర్యకరమైన విషయం చెబుతున్నట్లు ఆమెవంక చూచాడు.

"అవి చాలవండీ చేతికి రిస్టువాచీ కళ్ళకుజోడూ కూడా ఉంటేనేగాని మాకు నచ్చదు" అన్నదావిడ చీరకొంగు నడుంచుట్టూ త్రిప్పి బొడ్డునదోపుకుంటూ.

"ఆహా బాగుందమ్మోయ్... ఇంకా నయం గిరజాల జుట్టుకూడా పెట్టుకోమన్నావ్ కాదు" అని ఆగి చప్పున లేచినిలబడి "ఒకవేళ అన్నీ అనుకూలించి అబ్బాయి చేసుకొంటే... దానికీ అతనికీ ఇష్టమయితే ఎన్ని ఫేషన్లయినా చేసుకొంటుంది. కాని ఆ వెధవ గిరజాలజుట్టు మాత్రం పెటుకోదు. బొందిలో ప్రాణముండగా జుట్టు ముట్టుకోనిస్తుందా" ఆయన ఆమాట అని ఎటోచూస్తూ కొంతసేపు మౌనంగా పరాకుగా ఉండిపోయాడు. అంతలో చప్పున ముఖం మరో వైపుకు త్రిప్పుకొన్నాడు. గబగబా నాలుగడుగులు ముందుకువేసి అక్కడ కాసేపు ఆగి వెనక్కుతిరిగి "ఆపనిమాత్రం చెయ్యదు" అని ప్రస్ఫుటంగా చెప్పేసి గుమ్మందాకా వెళ్ళి చూచిఅమ్మాయి... అన్నట్లు మరచాను నీ పేరేమిటో తెలుసుకొన్నానుగాదు" అన్నాడాయన.

"హైమవతండీ" అన్నదావిడ.

"మాడమ్మా, హైమవతీ. ఇక పైని భారమంతా నీపైన మోపి వెళుతున్నా" అని కొల్లాయిగుడ్డ దులిపి పైన వేసుకొని ఆమెవంక "ఏమంటావ్" అన్నట్లు చూచాడు. ఆ చూపులో జాలికూడా కన్పించింది.

అది గమనించి ఆవిడ "అదేమిటండీ అల్లావూరికే ఇదవుతారూ! ఏదో నవ్వుతాలకు అనుకొన్న మాటల మీద పెరిగి ఆ మాట వచ్చింది. అయినా మీదంతా విచిత్రంకాని బాబాయిగారూ! ఎంత నవ్వులయితే మాత్రం మనలో ఈడొచ్చిన పిల్లకు పోకోసమై గిరజాలు పెట్టిస్తారా? అస లింతకూ ఉన్నవిషయం చెప్పవలసివస్తే మా మోహానుకు మరీ ఫేషనుగా ఉండే పిల్లలంటే గిట్టదు. పైగా వెక్కిరిస్తాడు కూడానూ" అని అంటూ ఆయనకు ధైర్యం చెప్పింది.

"అల్లాగా అమ్మా. మీవాడు అంతబుద్ధిమంతుడా తల్లీ. నేనూ అతన్ని చూడంగానే అల్లానే అనుకొన్నాను. సరయితే శుభం అను నేను సంతోషంగా వెళ్ళి వస్తాను" అన్నాడాయన మెట్లు దిగుతూ. వసారా చివరగా నిల్చుని ఆవిడ "శుభమ్. క్షేమంగా వెళ్ళిరండి. తర్వాత వ్యవహారం కాస్తవేగం నడిపించండి" అన్నది.

"అల్లాగేనమ్మా అల్లాగే" అంటూ ఆయన వీధిలోకి వెళ్ళాడు. కొంతదూరం వెళ్ళేదాకా మళ్ళీమళ్ళీ వెనక్కుతిరిగి చూచి ఏదో అమూల్యమైన వస్తువును పారవేసుకొన్న వాడిలా ఆర్తంగా చూశాడు. ఆతర్వాత చకచకా నడుస్తూ రెండుమూడు నిమిషాల్లో కనుమాపుమేర దాటి వెళ్ళిపోయాడు. సందు మలుపు తిరిగేదాకా ఆవిడ అక్కడేనిల్చుని ఆయన్నుగురించే

ఆలోచిస్తూవుండి పిల్లల కేకలు విని లోపలకు వెళ్ళింది. హైమవతమ్మ పిలలకు నీళ్లుపోస్తూకూడా ఆ ముసలాయన విషయమే ఆలోచించింది. ఆయన ప్రవర్తనలో ఏదో అసాధారణత్వ మొకటి కన్పించింది. ఆవిడ పొయ్యిరాజేసి ఎసరు పడేసి ముందుగదిలోకి వచ్చి పెద్దపిల్లకు జడ అల్లుతుండగా ఆయన మళ్లా వచ్చారు. "ఇదేమిటి వెళ్లి ఓ గంట అయినా కాలేదు మళ్లా వచ్చారేమిటబ్బా" అనుకొంటూ వసారాలోకి వచ్చిందావిడ. ఆయన రిక్షావాడిచేత ఒక పెద్ద పళ్లబుట్ట హాల్లో పెట్టించి అక్కడ ఉన్న కుర్చీలో కాళ్లు పైన పెట్టుకొని కూర్చున్నాడు. "అమ్మాయి! చిల్లర ఉంటే వాణ్ణి పంపించేయ్" అన్నాడాయన ఎటో చూస్తూ. రిక్షావాణ్ణి పంపంచి ఆవిడ లోపలకు వచ్చాక "మా డమ్మాయ్ ఏదైనా మంచి పళ్ళెంపట్రా అని, ఆ ఎందుకండీ అంటూనే ఆవిడ వెండిపళ్ళెం తెచ్చి ఇస్తే ఆ పళ్లెంనిండా పళ్లూ తమలపాకులూ, వక్కలూ పెట్టి తీసుకోమన్నాడాయన. ఆవిడ కేమీ అర్థం కాలేదు. పెండ్లికొడుకూ అతని తరఫువాళ్లూ పిల్లను చూడానికి వెళ్లితే జరగవలసిన లాంఛనం ఇది. అది ఆయన చెయ్యడేమో అని ఆశ్చర్య పడ్డది. పైగా ఆయన తానేమీ అనకముందే "పుచ్చుకో అమ్మా కాదనకు నాకు చాల కష్టంగా ఉంటుంది." అని అంటుంటే ఆమె కేమీ పాలుపోలేదు.

మాట్లాడకుండా తీసుకొన్నది.

ఏం మాట్లాడాలో తెలియక "అదేమండీ ఒళ్లో ఏదో దాచుకొని కూర్చున్నారేమిటి?" అని అడిగింది. ఆయన వెంటనే ఒళ్ళోంచి ఒక పెద్ద ఫోటో ఒకటి తీసి ఆమె చేతి కందిస్తూ "అమ్మాయి ఫోటో ఒకటి కన్పిస్తే వెంటనే మీ కిచ్చిపోదామనిపించి వచ్చానమ్మా. ఒట్టి చేతులతో ఎల్లా రానూ అందుకని ఏవో నాలుగుపళ్లు తెచ్చాను." అన్నాడాయన.

ఆమె ఆ ఫోటో అందుకొని పైన ఉన్న ఉల్లిపొర కాగితం తొలగించి చూచింది. చూచి ఒక్కసారి చకిత అయ్యింది. మోహనుకు ఇంత చక్కని చుక్క భార్యగా దక్కబోతున్నదిగదా అనీ, అంత అందమైన పిల్లను, నాలుగువేలు కట్నంతో కోడలుగా కుదిరించి పెట్టినందుకు మోహను తలితండ్రులు తన్ను ఎంతో మెచ్చుకొంటారనీ ఆమె ఎంతో సంబరపడ్డది. "మా డమ్మాయ్ పిల్ల విషయంలో నువ్వుగానీ, అబ్బాయిగానీ ఎటువంటి అనుమానాలు పెట్టుకోకండి. మరోటి, ఆ నగలన్నీ దానివే-" అని మరో క్షణమాగి "అవేకాదు నా ముసలిదానికి నగలెందుకూ అవీ ఇచ్చేస్తుంది." అన్నాడాయన.

అంతలో మళ్ళీ అందుకొని "మాడమ్మాయ్ ముందు నువ్వు ఓ పని చెయ్యి. పిల్లవాణ్ణి వెంటపెట్టుకొని యింటికి వచ్చి పిల్లను చూడు. అతనికి పిల్లనచ్చితే అని అంటుంటే "మిగతా విషయాలు నేను చూస్తా. అసలు నచ్చకపోవడం అంటూ జరగదుగా" అన్నదావిడ తన సంతోషాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ.

ఆ మాట విని ఆయన చప్పున లేచివచ్చి ఆమె కెదురుగా నిలబడి "అమ్మాయ్ నువ్వు ఈ సంబంధం కుదిర్చిపెట్టు. మిమ్మల్ని అసలు ఈ పూటే తీసుకొని వెళ్లి చూపించి వద్దును. తిథి బాగుండలేదు. మరి రేపు ఉదయం వస్తాను. నువ్వు ఆటంకం చెప్పక బయలుదేరి వస్తావుకదూ! వస్తాననిమాట ఇవ్వు." అన్నాడాయన జాలిగా చూస్తూ.

ఇంత ఛాందసుడేమా అనుకొంటూ "అల్లాగే నండీ అందుకు వేరే అభ్యంతరం ఏముందీ" అన్నదావిడ. "నిజమేననుకో-మరి నేను వెళ్లిరానా-ఫోటో అబ్బాయికూడా చూపుతావా!...చూపించు తప్పు లేదుగాఅని ఆయన ముందుకువెళ్ళి మళ్ళీ వెనక్కువచ్చి "అన్నీ ఏర్పాటు చేసుకొని ఉదయం సిద్ధంగా ఉంటారుకదూ అబ్బాయికిచెప్పి ఒప్పిస్తావుకదూ" అని ఆత్రంగా అడిగాడు. "ఈ ఫోటో చూస్తే మోహను ఈపూటే వెళదాం రమ్మనడా" అనుకొంటూ "తప్పకుండా వస్తామండీ. అతను నామాట కాదనడు. వాళ్ళమ్మవస్తే ఒకటే నేనొస్తే ఒకటేనా. వెళ్ళిరండి మీరు ఊరికే..." అని ఏమో చెప్పబోతుంటే "నీకేం తెలుస్తుందమ్మా నా అవస్త. ఎల్లాగయినా ఆడపిల్లను కన్నవాళ్ళం లోకువేకదా" అంటూ ఆయన నెమ్మదిగా మెట్లుదిగి మధ్య మధ్య వెనక్కు తిరిగిచూస్తూ నిజంగా, తనపిల్లను అత్తవారింట తొలిసారిగా విడిచి పెట్టి వెళుతున్నట్లుగా చూస్తూ వెళ్ళిపోయాడాయన.

ఆయన అమాయికత్వానికి కొంతసేపూ, ఆయన ఛాందసానికి కొంతసేపూ నవ్వుకొని, మొత్తంమీద శుభప్రదమైన కార్యం తన మూలకంగా సాధింపబడుతున్నందుకు సంతోషిస్తూ లోనికి వెళ్ళిందావిడ.

మోహన్ ఆ సాయంకాలం పెందరాళే ఇంటికి రావాలని కొంత ప్రయత్నం చేశాడు, కాని అది సాగలేదు. కళాశాలలో ఒక వాగ్వివాద పోటీసభ ఉండి అక్కణ్ణించి తెముల్చుకొని రాలేకపోయాడు. కళాశాలకు వెళ్ళినప్పటినుంచీ ఇంటికి వచ్చేయాలనే అనిపిస్తూ వచ్చింది. గదిలో కూర్చొని తన పెళ్ళివిషయమై ఆలోచించుకొంటూ సోమరిగా, కాలం విశ్రాంతిగా గడపాలని అనిపించిం దతనికి. ఆ పగలంతా అతనాలోచిస్తూనే ఉన్నాడు.

"ఈ పిల్లవిషయంలో అందచందాదుల్లో, సంప్రదాయాదుల్లో కాకపోయినా ఎక్కడో ఏదో ఒక చిన్నలోపం ఉండిఉండాలి. కాకపోతే ఈముసలాయన అల్లాగా తిరగవలసిన పని పట్టదుగదా! బహుశః కట్నం అదీ తను అంటున్నంత నిజంగా ఇవ్వలేడేమో పైకి అల్లాగని అన్నా తీరావెళ్ళి పిల్ల నచ్చిందన్నాక నీళ్ళునమిలే బాపతు అయిఉండవచ్చు. కాక ఆపిల్లకు చదువు సంధ్యలు లేవని అతి నవ్యులయిన తోటివరుళ్ళు వెనకాడుతున్నారేమో" అని అనుకొంటూ మొదట శంక చేశాడు. కాసేపు తర్కంలో పడ్డాడు.

తన అనుమానాలు నిర్హేతుకమైనవని కొంతసేపు తర్వాత నిష్కర్షగా అనిపించింది.

"ఇంక పూర్వంలా కాదు.

"అమ్మ వాళ్ళో, అక్కయ్యవాళ్ళో తన పెండ్లి ప్రస్తావన తెచ్చినప్పుడు—"ఇప్పుడప్పుడే చేసుకోను" అని నిక్కచ్చిగా గానీ, "నాయిష్టం నాకు తెలియదు" అని ముభావంగానీ సమాధానాలు చెప్పకూడదు. అంత భయం దేనికీ? పిన్నిగారిచేత ముందుగా ఈ సంబంధం వివరాలు వ్రాయించి నాకు పిల్ల నచ్చిందనికూడా ఒక ముక్క కలపవచ్చు. అల్లా చేస్తాను." అల్లాగా అనుకొని అతనొక దృఢ నిశ్చయానికి వచ్చాడు. అతనికా నిశ్చయం మనస్సులో నిలిచాక ఎంతో ఉత్సాహం వచ్చింది. మంచి ధైర్యం ఏర్పడ్డది.

అందువల్లనే అతను తన కళాశాలలో చదువుకొంటున్న ఆడపిల్లలవంక కాస్త ధైర్యంగా నిదానంగా చూచాడు. చూచి పైపై నాజూకులను సరిగానే పోల్చుకొని అచ్చమయిన సౌందర్యాన్ని చక్కగానే ఊహ చేశాడు.

"ఆపిల ఇలా-ఇల్లాగా సన్నగా అనారోగ్యంగా ఉండి ఉండదు. అల్లాగా గిటకబారినట్టుగా ఉండదు. ఎత్తు మడమల స్లిప్పర్లు వేసుకొని అల్లా తూలుతూ నడకవదా పిల్ల." అని ప్రతీ పిల్లనూ చూచి వంక లెన్నుతూ తన కొంటెతనానికి అంతలో తానే నొచ్చుకొంటూ, ఏమైనా తను చూడబోయే వధువు వాళ్ళలా ఉండదని, ఉండడానికి వీల్లేదని తానే ప్రశ్నించుకొని "అవును, వీళ్ళు మా మగపిల్లల్లాగా చదువు సంధ్యల్లో పడి నలుగుతూ, హోటలు భోజనాలు చేస్తూ కాలం గడుపుతున్నారయ్యె. ఆ పిల్లయేమో ఇంటిపట్టున నీడలో పెరిగినదయ్యె. తేడా ఉండదూ?" అని తనకు తాను సమాధాన పరచుకొన్నాడు.

అతను సాయంత్రం ఇంటికి తిరిగివచ్చేసరికి అతని మనస్సులో వధువు యొక్క మనోహరమైన ఆకారమొకటి రూపు కట్టింది. అల్లాగా రూపుకట్టిన మనోహరాకారాన్నే మరల మరల తలచుకొంటూ మోహన్ విలాసంగా చేతులూపుతూ పైగా సన్నగా ఈల వేస్తూ మేడపైకి వెళ్ళబోతుంటే చూచి హైమవతమ్మగారు సందు గుమ్మంలో నిలబడి "ఇల్లా రావయ్యా ఒకసారి" అని పిలిచింది. అతను అటూ ఇటూ చూడడం గమనించి "ఆయన మధ్యాహ్నం కాసేపు పడుకొని నాలుగ్గంటలకు వెళ్ళాడు. అయిదు గంటలకు మళ్ళీ వచ్చి పళ్లూ అవీ ఇచ్చి వెళ్ళాడు. నీకాబోయే మామగారి సొమ్ము అంతా నేనే పుచ్చేసుకోవడం ఏం బాగుంటుందీ" అని అనుకుంటూ లోపలకు వెళ్ళి ఓ చిన్న వెండి పళ్లెంలో రెండు బజ్జీలు పెట్టి తెచ్చి అతని కందించింది. మంచినీళ్లు పిల్లను తెమ్మని తాను కొన్ని చక్రకేళీలూ, రెండు బత్తాయిపళ్ళూ పట్టుకొని వచ్చింది.

"ఓ క్షణం కూర్చో కాఫీ తెచ్చి ఇస్తాను." అని ఆయన మధ్యాహ్నం కాఫీ త్రాగడంలోని విశేషాలు చెబుతూ అతనికి కాఫీగ్లాసు అందించింది. మోహన్ "అబ్బే ఎందుకండీ ఇప్పుడే ఒక అర్ధగంట క్రితమే నండీ త్రాగుతా అప్పుడే మళ్ళీనా" అంటూనే అందుకొని నెమ్మదిగా ఆప్యాయంగా చప్పరిస్తూ కాఫీ త్రాగుతుండగా ఆవిడ ప్రొద్దుట నుండీ జరిగిన సంగతులూ, తనకు కలిగిన అభిప్రాయాలూ అన్నీ వివరంగా చెప్పింది. చెప్పి "ఆయన రెండోసారి వచ్చి వెళ్ళినప్పుడు వాళ్ళమ్మాయి ఫోటో ఒకటి ఇచ్చి వెళ్ళాడు." అని దాన్ని అతని చేతికిస్తూ "ఆయనకూడా కాస్త నాగరికం నేర్చుకున్నాడయ్యోయ్!" అని నవ్విందావిడ.

"అల్లాగేం" అని అతనూ చిరునవ్వు నవ్వుతూ ఆ ఫోటో అందుకొని కుర్చీ చేతిమీద పెట్టి "మొత్తం మీద ముసలాయనకు వియ్యాలవారి మర్యాదలు జరిపారన్నమాట." అన్నాడు మోహన్.

"దానికేం భాగ్యం కానీ. అసలు విషయం చెప్పలేదు. రేపు మనం వెళ్ళి ఆ పిల్లను చూచిరావాలి. ఆయన మరీ మరీ చెప్పి సరేనంటేనే కాని వెళ్లలా. నిన్నెల్లా అయినా ఒప్పించి వెంట తీసుకొని రమ్మని బ్రతిమిలాడాడు. చివరకు నేను, తర్వాత మీ అమ్మతో సర్ది చెప్పుకోవచ్చునులే అని ధైర్యం చేసి, వస్తానని వాగ్దానం చేశాను. మరి నా మాట..." అని ఆమె అంటుండగానే మోహన్ నవ్వుతూ "మీ మాట జవదాటడం కష్టమే కాని అల్లా చేశారేం? స్వతంత్రించామనుకోరూ ఇంటిదగ్గర తెలిస్తే?" అన్నాడు.

"ఊ— తెలియనిస్తానా, అయినా ఎందుకయ్యా అంతభయం నీకూ. నువ్వు ముందు పిల్లను చూడు. నచ్చితే ఆపైని భారమంతా నాది. నేను తీసుకొని వెళ్ళి చూపించాను. అని వ్రాస్తే మీ అమ్మగానీ, నాన్నగారు కానీ ఏమి అనుకోరు. ఒక వేళ పిల నచ్చదూ ఇక్కడే తుంచేయవచ్చు వ్యవహారం. అయినా నేను మాత్రం పరాయి దాన్ని కాదుగా, నువ్వు సరేనను." అన్నదావిడ. మోహన్ లోపల కాస్త భయంగా ఉన్నా, మరో ప్రక్క అమిత సంతోషంగా ఉన్నా పైకి "ఊ సరే కానివ్వండి:" అని మాత్రమే అని ఊరుకొన్నాడు. ఒక్కక్షణం అల్లా ఊరికేనే కూర్చుని మరి నేను వెళ్ళొచ్చుగా" అన్నట్లు చూస్తూ లేచి నిల్చుని ఆ ఫోటో అందుకొన్నాడు.

"ఇందాకటినుంచీ ఫోటో చూడనే లేదే! ఓహో అర్థమయ్యిందిలే. కాని చూచా వబ్బాయ్ మా కోడలు ఘోషా పద్ధతులేవీ పట్టుబడడానికి వీలులేదు. సుమా" అని పకపకా నవ్వేసింది.

అందుకతనూ నవ్వుకొంటూ మేడపైకి వెళ్ళాడు. అతను తన గదిలోకి వెళ్ళి అప్రయత్నంగా తలుపులు వేసుకొన్నాడు. కిటికీలోనుంచి అప్పటికే కావలసినంత వెల్తురు వస్తున్నా లైటు వేశాడు. తాను తాపీగా కుర్చీలో కూర్చుని ఫోటో తీసుకొని పైన ఉన్న ఉల్లిపొర కాగితం నెమ్మదిగా తొలగించాడు. అతనొక్కసారి మిక్కిలిగా చకితుడయ్యాడు.

అంతలో అతనొక్కసారి ఆనందపరవశుడయ్యాడు. తానా పగలంత ఊహచేసిన రూపాన్ని ప్రత్యక్షంగా తనఊహలకు పదిరెట్లు అధికంగా ప్రత్యక్షంగా చూచాడు. నూత్న వధువు ప్రథమ దర్శనం చేశాడు.

అతను ఆ ఫోటో వంక అల్లాగే చూస్తూ కొంత సేపు మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

వెన్నెల కాంతులను నలువైపులా వెదజల్లుతూ కలువలను తట్టి నిద్రలేపుతూ అంతలోనే ప్రపంచమంతా తానే ప్రకాశిస్తూ చంద్రుడు వెలుగొందుచున్న సమయంలో వియత్పథాలనుండి, పల్చని తెల్లని అందమైన మేఘాలను ధరించి క్రిందికి దిగి వస్తూ ఉన్న అప్సరసవలె కన్పించిందామె. భూలోకంలో ఉన్న తన ప్రియునికై తొలిసారిగా తానుగా అభిసారికయై వస్తూ ఉన్న ఏ గంధర్వకన్యనో చూచి పాలరాతిపై ప్రతిబింబాన్ని పట్టి చూపినట్లుగా ఉన్నదా చిత్రం.

ఆమె రూపు రేఖలను అతను పరిశీలనగా చూచాడు. అంతటి సౌందర్యాన్ని ఒక్కసారిగా చూడలేకనూ పోయ్యాడు. అందువల్లనే నెమ్మదిగా చూచాడు. తృప్తిగా హేలగా చూచాడు.

చూచి సంతోషించాడు. తనలో తను నవ్వుకొన్నాడు. సరిగ్గా తన మనస్సులో ముద్రితమైన రూపానికీ ఎదుట ఉన్న రూపానికీ అతి సన్నిహితమైన పోలికలు ఉండడం గమనించి అతను మరింత సంతోషించాడు. మిక్కిలిగా సంబరపడ్డాడు.

ఇంత అందమైన పిల్లా!

వెంటనే నిశ్చయం చేసుకొంటే బాగుండు.

మరొకళ్ళెవరూ చూడకముందే తామే వెళ్ళి సంబంధం ఖాయం చేసుకొని వస్తే బాగుండు. అసలు పిన్నిగారికంటేకూడా ముందుగా పిల్లనోసారి చూచి వస్తే? అనుకొన్నాడు మోహన్.

"ఏబళ్ళోనో, ఏకళాశాలలోనో చదువుతున్న పిల్లయితే ఏదో వీలుచూచుకుని ఏ గేటుదగ్గరో నిలబడి చూచేయవచ్చును. కాని ఈపిల్ల విషయంలో అది కుదరదుగా" అని ఎవరో తన్ను ఉడికిస్తూ సమాధానం చెప్పినట్లయ్యింది.

తీయతీయగా అతన్ని ఊరిస్తూ, ఉడికిస్తూ మధ్య మధ్య చక్కిలిగింతలు పెడుతూ, సమాధానపరుస్తూ ఎన్నో ఆలోచనలు అతని మనస్సులో మెదిలాయి. అవి మెల్లగా గాలిపిల్లల్లాగా సాగాయి. అల్లరిచేశాయి. అతన్ని కొంత అల్లరిపెట్టాయి. అతను తన అమాయకత్వానికి తానే నవ్వుకున్నాడు. కాసేపు విసుక్కున్నాడు. కొంతిసేపు తర్వాత ఆయన భోగట్టా అంతా తెలుసుకుని వివరంగా వేగంగా వ్యవహారం నడిపించని, నడిపించలేని తన తెలివితక్కుతనానికి తానే సిగ్గుపడ్డాడు.

“అబ్బే అల్లా అన్నీ అడిగేస్తే నేనాయనకు చులకనైపోనూ! కాదూ ఒకవేళ ఇంటిగుర్తులవీ, తెలిస్తే మాత్రం ఎవ్వరికీ తెలియకుండా ఈరాత్రికి రాత్రివెళ్ళి చూచిరావడం పడుతుందా? ఇల్లాఅని వింటే నవ్విపోతారు.” అనుకొంటూ అతను తన్ను తాను కూకలేసుకొని సమాధానపడ్డాడు. చప్పున పుస్తకాలు ముందేసుకుని కూర్చున్నాడు. తలుపు చప్పుడయ్యేసరికి.

‘ఎవరూ లేరు, గాలేకదా, అనుకొని మళ్ళీ ఏదో ఆలోచనలోపడ్డాడు. అంతలో క్రిందనుంచి హైమవతమ్మగారి కేక వినపడింది. అతను “ఏమిటండీ”అంటూ క్రిందకు వెళ్ళాడు.

“ప్రొద్దుపోయింది ఇప్పుడుహోటలుకేంపోతావు గాని ఈపూట ఇక్కడే భోజనంచేసి కాస్తపెందరాళే పడుకో.” అని అంటూ బలవంతపెట్టి అతనికి అన్నం పెట్టింది. రేపు పెందరాళే నిద్రలేస్తే పిల్లలతోపాటు నీకూ వేడినీళ్ళిస్తాను. వీలైతే తలంటుకోందువుగాని, అన్నదావిడ. అతను ఏమీ మాట్లాడక అన్నింటికీ ఊకొట్టి త్వరత్వరగా భోజనం పూర్తిచేసి పైకివచ్చాడు. అతను పైకివస్తుంటే ఆమె మళ్ళీ ఓసారి హెచ్చరికచేసింది” కాస్త పెందరాళే నిద్రపోవయ్యా’’ అని. మోహనుకు రాత్రిళ్ళు బాగా ప్రొద్దుపోయేదాకా చదువుకోడం అలవాటు. ఒక్కోసారి ఒంటిగంటకూడా దాటవస్తున్నప్పుడు హైమవతి భర్త వచ్చి “పడుకోవయ్యా మోహన్ ఇంకా ఏం చదువుతావ్” అని కోప్పడిన సమయాలుకూడా ఉన్నాయి. అల్లాగా మరి ప్రొద్దుపోయి పడుకొన్నప్పుడు మరునాడు ఉదయమంతా సుధ్యాహ్నందాకా అతను కొంచెం మందకొడిగా కన్పించేవాడు.

ఈవిషయాలన్నీ జ్ఞాపకంవచ్చే ఆనాడు అతన్ని అల్లా హెచ్చరించింది. రెండోసారి అల్లా హెచ్చరిక చేసి లోపలకు వస్తూ ఆమె మరోటికూడా అనుకున్నది: అల్లాఅనుకొని అంతలో పెదవికరచుకొని “కోడలుతో ముందుగానే చెప్పాలి. అబ్బాయికి ఆట్టే నిద్రాభంగం కలిగించకమ్మా అని” అనికొని నవ్వుకున్నది.

ఆరాత్రికి మోహనకు అంతతేలిగ్గా నిద్రపట్టింది కాదు. ఆలోచిస్తూనో, ఊరికే కలలుకంటూనో, కాలం వృథాచెయ్యాలని అతను అనుకోలేదు. భోజనం చేసి పైకి వచ్చాక ఎంతో బుద్ధిమంతుడిలా పుస్తకాలు ముందేసుకొని కూర్చున్నాడు. చదువుకోవాలని ప్రయత్నంచేశాడు. కాని తెరచిపెట్టిన లెక్కలపుస్తకం, నోట్సుపుస్తకం అల్లాగే ఉన్నాయి. చేతిలోఉన్న పెన్ను అల్లాగే ఉండిపోయింది. ఒక్క స్టెప్పుకూడా వెయ్యలేకపొయ్యాడు. విధానం తెలిసి ఉండికూడా చేద్దామనుకొన్న లెక్క సాగలేదు. అతను మరోపుస్తకం తీసి చదవడం మొదలుపెట్టాడు. కాని అదీ సాగలేదు. మనస్సు బల్లమీద రికార్డు పుస్తకంలో దాచి ఉంచిన ఫొటో మీదకే పోతున్నది. ఇంక లాభంలేదని చదువు కట్టిపెట్టి, ప్రక్క పరచుకొని, ఇంకా దాపరికం దేనికని ఆ ఫొటోనుబల్లమీద తన కెదురుగా కన్పించేలాగున అమర్చి నడుం వాల్చాడు మోహను.

అతను పదిగంటలు దాటాక ఆలోచనల ప్రవాహాలకు అడ్డుకట్టలు వెయ్యాలని ప్రయత్నాలు చేస్తూ చేస్తూ, తన ప్రయత్నాలు వెనువెంటనే సఫలం కాకపోవడంచేత ఆ విషయాన్ని మొదటినుంచి కొసదాకా ఒక్కసారి సింహావలోకనం చేసి తన అందచందాల విషయమై ప్రసక్తివచ్చి, తన కుటుంబంలో జరిగిన వివాహాది శుభకార్యాలలో వదినలు, మరదళ్ళూ, మేనత్తలూ తన్నుగురించి పలికిన ప్రశంసావాక్యాలు జ్ఞాపకం చేసుకొని, తృప్తిపడి, “ఇంక నిద్రపోవాలి, పిన్నిగారు అన్నిసార్లు చెప్పింది,” అని అనుకొంటూ కూడా చాలాసేపు మేల్కొనే ఉండి చివరకు అప్రయత్నంగా నిద్రపోయాడు మోహన్. మంచినిద్రే పట్టింది అతనికి.

‘తామిద్దరూ వీధి గుమ్మంలోనే ఆగిపోయారు. ఆపిల్ల అవతల గుమ్మంలోనే అగిపోయింది. ఆ అమ్మాయి

తెల్లని గ్లాస్కో చీరకట్టుకొన్నది. గ్లాస్కో రవిక పాతపద్ధతిలో కుట్టించినది తొడుక్కున్నది. పగటి పూట అయితే ఆమె శరీరగతమైన సర్వ సౌందర్యమూ కాస్త పరీక్షగా చూడకముందే కన్పించిపోను. అదే జరిగితే అతని గుండెల్లో రైళ్ళు పరుగెత్తి ఉండేవి. తికమక పడి ఉండేవాడు. హైమవతమ్మగారు "ఇదేం వస్త్రధారణమమ్మాయ్—మనకి తగునటమ్మా" అని ముఖంమీదే గుమ్మంలోనే అనేసి ఉండేది.

కాని ఎందువల్లనో ఎవరూ ఏమీ మాట్లాడలేదు. పైగా వాతావరణమంతా పొగమంచు కమ్ముకొన్నట్లుగా ఉన్నది. అందువల్ల కాబోలు ఆమె ఏమీ అనలేదు. కాని మోహన్ ఆమె వంక ఆమె స్నిగ్ధతనూ లావణ్యాన్ని పరీక్షిస్తూ చూడడం గమనించింది. అతన్ని మందలిద్దామనుకుంటూనే ఆమెకూడా ఆ పిల్ల వంక చూస్తూ ఉండిపోయింది. మంచులో ముంచి ఎత్తిన తెల్లని కలువ పూవులా ఉన్న ఆమె ముఖంలో సౌందర్యం కొట్టవస్తూనే ఉన్నది. ఆమె పెదవులు లేత గులాబీ రేకలను వెక్కిరిస్తున్నాయి. స్నిగ్ధమూ కోమలమూ అయిన ఆమె చెక్కిలిపై, చెవులకున్న రాళ్ల దిద్దుల ఎఱ్ఱని కాంతులు సన్నగా ప్రసన్నంగా ప్రతిఫలిస్తున్నాయి. అంతలోనే ఆ కాంతులను ప్రన్నని ఆ మృదుకపోలాలు తోసివేస్తూ ఉన్నాయి.

ఎంతో ఆకర్షిస్తూనే ఉన్నదా అమ్మాయి. దేవతా కన్యలా మెరసి పోతూనే ఉన్నదా పిల్ల బొడ్డు మల్లెలా అందాలు పోగేసుకొని కూర్చునట్లే ఉన్నది. తీగ సంపెంగలా విలాసంగా నాజూగ్గానే కన్పిస్తున్నది. మసక మసక కాంతిలో కూడా తళతళ మెరసిపోయే మంచి ముత్యాల్లాగా ఆ పిల్ల కళ్లు మిలమిల మెరుస్తూనే ఉన్నాయి. ఆ పిల్ల ముందుకువచ్చినప్పుడు ఆ నడకలో యౌవన వయోవిలాసవతి నడకలో సహజంగా ఉండవలసిన మందగమనం, ఆ ఒయ్యారం, ఆ ఉలుకూ, ఆ సొగసూ స్పష్టంగా కన్పడుతూనే ఉన్నది. అప్పమూ అమాయకమూ అయిన ఆమె ముఖోత్పలముపై ప్రేమ చంద్రుని, కాంతులు ప్రసరించి అందంగా ప్రతిఫలిస్తూనే ఉన్నాయి. నవ వధువులా ఆమె సిగ్గు తెర అతిప్రయత్నం మీద తొలగించుకొని చూస్తున్నట్లూ ఉన్నది.

కాని... కాని...

కాని ఆమె వల్లా ఒక్కసారి పరీక్షగా చూచే సరికె ఎందువల్లనో నిశ్చలంగా నిలచి పోయింది. మరికొన్ని క్షణాల తర్వాత నిల్చునట్టే ఉండి నిలుచున్న చోట కన్పించలేదు. అల్లాగని హైమవతమ్మగారికి ముందుగా అనిపించింది. ఆమెగారు విభ్రాంతి పడినిలిచింది. "అదేమబ్బా" అని సందేహం లోపడి అతను అటూ ఇటూ చూచి మళ్ళీ ఎత్తుగా ఎదురుగా ఉన్న ఫొటోవంక కన్నార్పకుండా చూస్తూ ఉండి పోయారు. హైమవతమ్మగారు మోహన్ను "నీక్కూడూ చెప్పేదీ ఎందుకలా చూస్తావ్" అన్నట్లు ఉరిమి చూస్తూ మోచేత్తో పొడిచింది.

మోహనుకు చప్పన మెలకువ వచ్చింది. ఒక్క అర్ధక్షణం క్రితం తన్ను ఎవరో నిజంగానే మోచేత్తో పొడిచి హెచ్చరించి నట్లుగానే ఉన్నది. సరిగా అలానే అనిపించింది. కలపూర్తిగా కరిగిపోయింది. నిలువెత్తు మంచు విగ్రహం నిమిషంలో చూస్తుండగానే కరగిపోయి నట్లుగా అంత సౌందర్యమూ, అంతలోనే అదృశ్యమైనట్లుగా అతని మనస్సు కొంత చెదిరింది. "ఏమిటీ కల? ఇలా వచ్చిందేమిటి?" అని పలుసార్లు ప్రశ్నించుకొన్నాడతను కొంచెం చిరాకు పడ్డాడు. ఎంతకూ సమాధానం దొరక్కపోయే సరికి అతను వెంటనే ప్రక్కమీదనుంచి లేచివెళ్ళి గ్లాసుడు మంచి నీళ్ళు త్రాగి కాసేపు కుర్చీలో ఊరికే కూర్చున్నాడు. ఇదేమిటి "ఇంత నెట్టివాణ్ణవుతున్నాను అని అనుకొని సమాధాన పరచుకోవాలని ప్రయత్నిస్తూనే చాలా సేపు అల్లాగే ఉండిపోయాడు.

అంతలో బుద్ధిపుట్టి తీసి ఆ ఫొటోవంకే చూస్తూ కూర్చున్నాడు.

ఆ యౌవన నవవిలాసం పూలపొదలపైన కొనలు తేలుతూ మంద మంద పవనాలకు కూడా ఓర్వలేక ప్రక్కలకు ఒరిగిపోతూ ఒయ్యారాలుపోతూ కదులుతూ ఉన్న ఏలకీ లతలాగా ఉన్నది. తమలపు తీవెలా చూచిన కొద్దీ నవనవలు వెదజల్లుతూన్నది. తన బాహువులను ఆ లావణ్యలతకు ఆధారంగా అందివ్వాలని అనిపించింది మోహనుకు. అల్లాగని అనుకొనే సరికే అతని ఒడలంతా ఒక్కసారి పులకరించింది.

"ఇప్పుడే ఇల్లా అనుకోవడం ధర్మం కాదు. ఎవరైనా చూస్తే బాగుండదు సుమా" అను కొంటూ

మునిముసి నవ్వులు నవ్వుకొంటూ, లేచి వెళ్ళి లైటు ఆర్పి నెమ్మదిగా ప్రక్కమీద నడుంవాల్చాడు. "నీవల్లా అనుకోవడం తప్పుకాదూ?" అని ఎవరో ప్రశ్నించి నట్లయి "అబ్బే అంత తప్పేంకాదు. ఆ పిల్ల నన్ను కలలో కవ్వించింది. కనుక నేను ఇలలో భావనలో సరసమాడాను. మరేంతప్పు కాదు." అని సమాధానం చెప్పుకొన్నాడు. అందువల్ల అతనికి తృప్తికలిగింది. తృప్తిగా సుఖంగా నిద్రపోయాడు.

అతనికి కొంచెం పెందరాళే మెలకువ వచ్చింది. మత్తెక్కించే సువాసనలు వెదజల్లే పూల పొదరిండ్ల ప్రక్కగా చాలాసేపు నడిచి వచ్చినట్లున్నది. అతని కింకా కొద్దిగా మత్తుగానే ఉన్నది. ఆ మత్తుదనం కొంత చిత్రంగా మధురంగా కన్పించింది. హృదయం తేలికగా ఉన్నట్లు కనిపించి.

ప్రభాత వాయువులు మందమందంగా ప్రసరిస్తున్నాయి. అప్పుడప్పుడే విడిపోతున్న పొంగమంచు తెరలతో దోబూచు లాడుతున్నాయి. చెటుగుబురులను తాకుతూ సన్నని సవ్వడులుచేస్తూ, ఆ గాలులు ఉషస్సులో ప్రకృతి కాంత ప్రపంచానికై పాడుతున్న మేలుకొల్పులకు తామున్నా వంత పాటలు పాడుతున్నాయి. అవి నెమ్మదిగా శరీరాన్ని తాకి నూతనోత్సాహాన్ని కలిగింపుతున్నాయి. పులకరింతలు కలుగజేస్తున్నాయి. రాత్రంతా వెన్నెలలో, మంచులో నీటి అలలపై తేలుతూ ఒయ్యారాలు పోతూ, ఒళ్ళు విరుచుకొంటూ కదలు లాడుతూ ఉన్న కలువలు ప్రభాత వాయువులను మరింత పరిమళవంతం చేస్తున్నాయి. శైత్యాన్ని చేకూరుస్తున్నాయి.

మోహను లేచి కూర్చున్నాడు.

రాత్రి తనకు కలిగినవి చిత్రానుభూతి ఏదో అస్పష్టంగా స్ఫురణకు వచ్చింది. రాత్రి తా నాలోచించిన విషయం మరింత మధురంగా అనిపిస్తూ జ్ఞాపకం వచ్చింది. అతను మందహాసం చేశాడు. లోపల ఎంతో తృప్తిగా సంతోషంగా ఉన్నది.

మోహన్ గబగబా క్రిందకు వెళ్ళి త్వరత్వరగా కాలకృత్యాలు తీర్చుకొని కాఫీకి వెళ్ళి వచ్చాడు.

మోహన్ కాఫీకి వెళ్ళి తిరిగి వచ్చేసరికి అప్పుడే ఎనిమిది గంటలయింది. అతను సరాసరి ఇంటికి రాక ఒక రిద్దరు మిత్రులతో ఉల్లాసంగా పిచ్చాపాటి మాట్లాడి ఆలస్యంగా వచ్చాడు. అతను ఇంటికి వచ్చేసరికి గుమ్మం ముందు గుఱ్ఱపుబండీ ఒకటి ఆగిఉన్నది. అతను పైకి వెళ్ళబోతుంటే ఆవిడ వసారాలోనే ఎదురై "ఎక్కడికి వెళ్ళావయ్యా ప్రొద్దున్నే-కాఫీ ఇక్కడ ఇవ్వకపోయినానా—సరె సరె, ఆయన వచ్చి చాలా సేపయ్యింది. నువ్వు వేగం వచ్చేయాలి" అంటూ తొందరపెట్టింది. రెండేసి మెట్లు ఒకేసారి ఎక్కుతూ మోహను ఒక్క నిమిషంలో గదిలోకి వెళ్ళాడు. కూజాలో నీళ్ళు వంచుకుని సబ్బుతో రెండుసార్లు ముఖం కడుక్కొని టర్కీ తువ్వాలతో ఒత్తుకుంటు కొని పౌడరు రాసుకొని తల దువ్వుకొన్నాడు. అతను తల దువ్వుకొని బట్టలు మార్చుకోడానికి దాదాపు పది నిమిషాలు పట్టింది. "ఇంకా కాలేదుటయ్యా నీ ముస్తాబూ" అని క్రింద నుంచి హైమవతమ్మగారు రెండుసార్లు కేకలు పెట్టింది. అతను ముస్తాబు పూర్తి చేసుకొని గుమ్మందాకా వచ్చాక మళ్ళీ ఆ ఫోటో నొక సారి చూడాలని అనిపించి తలుపు దగ్గరగా వేసి అల్లా చూస్తూ నిలబడ్డాడు. అంతలో ఆవిడ నెమ్మదిగా తలుపు నెట్టుకొని లోపలకువచ్చి అతన్ని చూచి ఒక్కసారి పకాలున నవ్వేసింది. "ఇందుకా ఇంత ఆలస్యం చేస్తా...సరె సరె బయలుదేరు" అన్న దావిడ. అబ్బే లేదండీ నాదేం ఆలస్యంలేదు పదండి" అంటూ మెట్లు దిగాడతను. "చేయవలసిన ఆలస్యమంతా ఇందాకే చేశావులే—పద" అంటూ నవ్వుతూ ఆవిడ అతన్ని అనుసరించి క్రిందకువచ్చి ప్రయాణపు ఏర్పాట్లు త్వర త్వరగా పూర్తిచేసింది. ఆఫీసు జవాన్ను "ఇలుజాగ్రత్త నేను పది నిమిషాల్లో వచ్చేస్తాను" అంటూ హెచ్చరికలు చేసి, పెద్దపిల్లతో "ఎక్కడికీ వెళ్ళకండమ్మా" అని చెప్పి, పళ్ళబుట్ట ముందు బండీలో పెట్టి ఆవిడ బండీ ఎక్కింది. ఆవిడ తర్వాత ఆయన నెమ్మదిగా బండీలో ఎక్కి కూర్చున్నాడు. మోహన్ తవదుస్తులు నలిగిపోతా యని వాళ్ళతో కాక వేర రిక్షా చేయించుకొన్నాడు.

ఆయన దారి పొడుగూతా హైమవతమ్మగారితో ఏదో చెబుతూనే ఉన్నాడు.

పిల్లను చాలా గారాబంగా పెంచాడట తను. తన భార్యఅయినా ఎప్పుడైనా చిన్నప్పుడు కోపంవస్తే ఓ దెబ్బవేసి ఎరుగునటకాని తానెన్నడూ పల్లెత్తుమాట కూడా అనలేదట. అసలు మాట అనిపించుకొనే పిల్ల కాదట ఆ పిల్ల. తన కొక్కతేపిల్ల కావడంచేత తన

కున్న ఆ స్తిపాస్తులన్నీ క్రమంగా ఆ పిల్లకే చెందుతవట. పిల్ల పైకికొస్త నాజూగ్గా కనిపించినా అవసరమైతే ఎంత చాకిరీఅయినా పైన వేసుకొని నిర్వహించుకొని పోగలదు. మరీ, పెద్దపిల్ల అయినప్పటినుంచీ ఇంటి బాధ్యతలన్నీ స్వయంగా చూచుకొంటున్నదట అల్లాగా ఆయన తన బిడ్డనుగురించి వివరంగా ఎడతెగకుండా చెప్పుకొనిపోతూంటే మొదట కొంత కుతూహలం వల్లనూ, తర్వాత కొంత క్రొత్తవాడు అందులో పెద్దవాడు—ఆయన చెబుతూ ఉండడంవల్లనూ హైమవతిమ్మగారు సావధానంగానే విన్నది. చాలాసేపు ఓపిక వహించి ఊకొడుతూ కూర్చున్నది. కాని పోను పోను ఆయన మాటలు మరీ పిచ్చగా కనిపించేసరికి, ఆయన చెప్పిన విషయాలు మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్పడం మొదలుపెట్టే సరికి, ఆవిడకు నిజంగా విసుగుపుట్టింది. చివరకావిడ ఎందుకండీ బాబుగారూ మీరు ఇంత నివరంగా చెప్పాలా?—చూట్టానికే వస్తున్నాంగా మీరు కాస్త విశ్రాంతిగా కూర్చోండి." అని అనేసింది. హైమవతమ్మగారా మాట అన్నాక ఆముసలాయన చప్పున మాట్లాడం ఆపేసి ఇంక మళ్ళీ ఉలకనూ లేదు, పలుకనూ లేదు. బెల్లం కొట్టిన రాయిలా అలా కూర్చుండి పోయాడు. పైగా ఏదో దిగులుగా ఎటో చూస్తూ ఉండిపోయాడాయన. వాళ్ళ యింటి గుమ్మంముందు బండి ఆగాక కూడా ఆయన నోరు మెదపలేదు. ఆయన మాట్లాడకుండా బండిదిగాడు. ఆవిడ నెమ్మదిగా బండిదిగి బండీవాడిచేత పళ్ళబుట్ట దింపించింది. "మీరు పదండి నేను బండివాడికి డబ్బులిచ్చి వస్తాను" అని మూగ సజ్ఞలుచేసి చెప్పాడాయన. ఆ యింటి గుమ్మంముందు నిల్చుని ఆవిడ ఆయన ప్రవర్తనకు ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుకొన్నది.

ఆ యింటి ముందు ముత్యాలతో ముగ్గులు పెట్టినట్లయ్యింది.

మోహన్ను కలుపుకొని "బండీ ఆగిన చప్పుడు వినిపించినా ఇంటి వాళ్లు బయటకు రాలేదామా" అనుకొంటూ దగ్గరసా వేసి ఉన్న తలుపునెట్టుకొని ఆవిడ లోపలకు వెళ్ళింది. కాని హాలు అంతా ఖాళీగా ఉన్నది. చాపలైనా పరచిలేవు. ఒక్క క్షణం వీరిద్దరూ అక్కడే ఆగిపోయారు. "ఎవరండీ వస్తా?" అంటూ అవతల గదిలో నుంచి ముంగుహాల్లోకి వచ్చిందాక ముత్తైదువ. మంచి దబ్బపండు ఛాయలో ఆమె అంత వయస్సులోకూడా ముచ్చటగానే ఉన్నది, ఆవిడ పెద్ద కుంకుమ బొట్టుపెట్టుకొన్నది. వంగపండు చీరకట్టుకొన్నది. సన్నని జరీ అంచుగల రవిక తొడుకున్నది. జుట్టు ముడి వేసుకొన్నది. ఆమె విశాలమైన కళ్ళు ఎంతో ఆర్ద్రతను ప్రకటిస్తున్నాయి.

మోహన్ ఆవిడ ముందుగా కన్పించేసరికి ఒక్క క్షణం నిరుత్సాహపడ్డాడు. ఎవరా వచ్చిందని పెండ్లికూతురేవచ్చి తన్ను చూచి లోపలకు తుర్రుమంటుందని అతనూహించాడు. వాళ్ళకు తెలుసుగదా మనం వస్తున్నామని. అందువల్ల ముస్తాబైలోపలేదాక్కొని ఉంటుంది," అని అనుకొని సమాధానపడ్డాడు. నిజంగా అదే బాగుంటుంది. ముందుగా కన్పించేస్తే పెళ్ళిచూపుల సొగసే ఉండదు, అని కూడా అనుకొన్నాడు మోహను. క్రిందటి వేసంగి సెలవుల్లో మిత్రుడొకడు పెళ్ళిచూపులకు వెళుతూ అతన్ని తోడుతీసికొని వెళ్ళాడు. ఆనాటి దృశ్యమంతా అతనికొక్కసారి స్ఫురణకు వచ్చింది.

అంచక్కా అలంకారాలు చేసికొని వచ్చి తల్లో, మేనత్తో చెయ్యిపుచ్చుకొని తీసికొని వచ్చి కూర్చోబెడితే ఎంతో సిగ్గ పడుతూ కూర్చుని, ఎన్నివిధాల మాట్లాడించినా మొదట్లో మాట్లాడక పోవడం, తర్వాత క్రమంగా మాట్లాడమూ, అతి బలవంతంమీద ఒకటి రెండు పాటలుకూడా పాడడమున్నూ ఇది సహజంగా జరిగేవిషయం. వధూవరులు - ఎవరూ తమ్మచూడనప్పుడు, పెద్దవాళ్ళు అప్రయత్నంగా కొన్నిసార్లూ, ప్రయత్నపూర్వకంగా మరికొన్నిసార్లూ చూచుకొంటూ సిగ్గుపడడం, సిగ్గుపడుతూనే చూచుకోవడం. అతను తనవంక చూడడం లేదనుకొని భ్రమపడి పెండ్లికూతురు ధైర్యంచేసి పెండ్లికొడుకువంక చూడడం - చూపులు కలియడం - ఆపిల్ల నిలువునా సిగుపడి పోవడమున్నూ. ఇల్లాంటి సంఘటనలు ఎంత మధురమైన ఆనందానుభూతి నిస్తాయో, అనాడు కొంతగా తెలిసింది మోహన్కు. అప్పుడతను తన మిత్రుణ్ణీ, మిత్రులకు కాబోయే భార్యనూ చూచి, వాళ్ళ ఆనందాన్ని చూసి తానూ సంబరపడుతూ తనకూ అట్టి అనుభూతి స్వవిషయంలో కావాలని రహస్యంగా కోరుకొన్నాడు.

ఆ విషయమంతా మనస్సులో ఒక్కసారి మెదిలేసరికి ఒక్కసారి అల్లా తనపై మల్లికా ప్రసవ సౌరభ భరితమైన పవనవీచికలు మంద మందంగా ప్రసరించి, క్రమంగా నీటి అలల్లాగా దూర దూరంగా కదలి వెళ్ళినట్లయింది. చిరునవ్వులతో అతని ముఖం వికసించింది.

"ఇంకా నిలబడే ఉన్నారేమిటి? కూర్చోండి అమ్మాయి. కూర్చో నాయనా" అని ఆవిడ ఇద్దరికీ ఆసనాలు చూపింది.

హైమవతమ్మగారు మోహన్ను కూర్చోమని ఆవిడతో "అయితే ఇంతకూ మేం వస్తున్నట్లు బాబాయిగారు ముందుగా చెప్పనేలేదా ఏమిటి?" అన్నది.

ఆమాటకా ముత్తైదువ వెంటనే సమాధానం చెప్పలేదు.

మోహన్ అక్కడ మంచికుర్చీలున్నా వెంటనే కూర్చోక ముసలాయన ఇంకాలోపలకు, రాలేదామా అని ముఖద్వారంవైపు చూస్తూ ఒక్క క్షణం అల్లాగే ఉండిపోయాడు. ఆవిడ ఆ కుర్రవానివంకా, హైమవతమ్మగారి వంకా చూస్తూ ఏదో ఆలోచనలో పడి ఓక్షణం తర్వాత తెప్పరిల్లుకొని కూడా ఏం చెప్పాలో తోచక, ఏమని చెబితే మర్యాదగా ఉంటుందో తెలియక తికమకపడ్డది. అసలు వీళ్ళు తనయింటికి ఎందుకు వచ్చారో - వారెవరో కూడా వెంటనే స్ఫురించ లేదావిడకు.

ఆవిడ అల్లాగా వెంటనే మాట్లాడకపోవడం చూచి హైమవతమ్మగారు "ఈ వెఱ్ఱిబాగుల మనిషి ఇంట్లో చెప్పకుండానే ఇంత హడావిడీ చేసిఉంటాడు" అన్న నిర్ణయానికి వచ్చి "పోన్లెండి - చెప్పడం మరచారో ఏమో'" అంటూ ముందుకువెళ్ళి "రండి పిన్నిగారూ లోపలకు వెళదాం" అన్నదావిడతో.

తామిద్దరూ లోపలకువెళ్లి అన్ని విషయాలూ వివరంగామాట్లాడుకొని పిల్లను మూడు నిముషాల్లో ముస్తాబుచేసి తీసుకొనివచ్చి చూపిద్దామనుకొన్నది హైమవతమ్మగారు. వాళ్లు నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నారేమోనన్న భావం మోహనుకు ఎంతమాత్రమూ కలుగనీయకూడదని ఆవిడ లోపల్లోపల ఎంతో తాపత్రయ పడ్డది.

అందువల్లనే చనువుగా ఆవిడగారి చెయ్యి పుచ్చుకొని కాస్త త్వరత్వరగా లోపలకు అడుగులు వేసింది. గుమ్మం అవతలకు వచ్చాక నెమ్మదిగా "మాది మీ శాఖేలెండి. ఆ అబ్బాయి తండ్రీ మా వారూ పెత్తండ్రి పినతండ్రి కొడుకులు. అతను మా యింట్లోనే ఉండి చదువుకొంటున్నాడు. చాలా బుద్ధిమంతుడు. నిన్న బాబాయిగారువచ్చి అన్నీ విచారించి అతన్నిచూచి వెళ్ళారు. నాతో అన్ని విషయాలూ మాట్లాడారులెండి. అయితే తెలియకడుగుతాను మీకు అసలు చెప్పనేలేదా ఏమిటండీ?" అని అడిగింది హైమవతమ్మగారు. "ఏమిటి చెప్పలేదంటారూ?" అని అనలేక అనలేక అన్నదా ముసలాయన భార్య.

"అప్పుడే ఈ వియ్యపురాలితో పరిహాసాలు కూడానా! అదేనండీ పిల్లని చూట్టానికి మేం తరలి వస్తున్నామని చెప్పలేదా అని అడిగాను. సరే పోనెండి. ఇప్పుడు మించిపోయిందేమీ లేదు. ఒక్క నిమిషంలో ముస్తాబు చేయించేస్తాను. అది ఏదో లాంఛనం కనుకా. అందులోనూ కొంత క్రొత్తివాళ్ళం కనుకొన్నా. లేకపోతే ఇలా వచ్చి చూడాలా ఏమిటి! మనం మనం మాట్లాడుకొని నిర్ణయాలకు వచ్చే వాళ్ళం. ఇంతకూ అమ్మాయి పేరేమిటన్నారూ? ఏది ఇంకా లోపలే దాక్కున్నదా ఏమిటి! మరీ అంత సిగ్గయితే ఎల్లాగండీ" అంటూ హైమవతమ్మగారు ఎంతో కలుపుగోలుగా ఏదో మాట్లాడేస్తునే ఉన్నది. కాని ఎదుటఉన్న మనిషి మొదట నిర్ఘాంతపోయి— అంతలో కొయ్యబారిపోయి అంతలో మహాసముద్రపు పొంగులా ముంచుకొనివచ్చిన ఆవేశానికి తట్టుకోలేక కూలబడి పోవడం గమనించనేలేదు. మరుక్షణంలో, గమనించినా ఎంతమాత్రమూ అర్థమే కాలేదు. "అరెరె అదేమిటండీ" అని హైమవతమ్మగారు ఆశ్చర్యపడుతూ, ఖంగారు పడుతూ అడుగుతూనే ఉన్నది. కాని ఆవిడ వినిపించుకోలేదు. పెద్దగా ఏడుస్తూ "అయ్యో! నా తల్లీ! నీకు పెళ్ళి సంబంధం తెచ్చాడే మీ నాన్న," అని తలబాదుకొంటూ దుఃఖపు పొంగులో మాటలురాక బొంగురుపోయిన కంఠంతో "నాకంత భాగ్యమా! అమ్మాయి లేదమ్మా లేదు" అని మళ్ళి పెద్దగా ఏడ్చింది. హఠాత్తుగా ఏడుపు వినిపించేసరికి చరచరా లోపలకువచ్చి గుమ్మంలోనుంచే ఆ దృశ్యంచూచి నిర్ఘాంతపడి పోయాడు మోహన్.

అతను వచ్చి చూచేసరికి ఆ ముసలావిడి క్రింద నేలమీద కూలబడిఉన్నది. ప్రక్కగా హైమవతమ్మగారు కూర్చుని ఆవిణ్ణి ఓదార్చాలని ప్రయత్నం చేస్తోంది. అతనికేమీ అర్థంకాక "అదేమిటండీ పిన్నిగారూ...ఎందుకావిడి" అని ఆగిపోయాడు. అతనికి మొదట ఆవిడకు ఫిట్సువంటివేమన్నా వచ్చే శారీరక దౌర్బల్యమేమేనా ఉన్నదేమో అనుకొన్నాడు. హైమవతమ్మగారికి క్రమంగా విషయం అర్థమైంది. అవతలకు వెళ్ళమని అతనికి సంజ్ఞచేసింది. అతను ఆవిడ వైపు చూచేసరికే వాళ్ల వెనుక గోడమీద ఎత్తుగా వ్రేలాడితీయబడి ఉన్ని పెద్ద సైజు ఫోటో ఒకటి కన్పించింది. కించిన్మాత్రంకూడా ప్రయత్నం లేకుండా మోహన్ ఆ పిల్లను వెంటనే పోల్చుకొన్నాడు. ఒక్క నిమిషం కన్నార్పకుండా ఆఫోటో వంకే చూస్తూ నిల్చున్నాడు.

ఆడవాళ్లిద్దరూ అతనలా చూడడం గమనించారు. అతన్ని చూచి మళ్ళీ పెద్దగా ఏడ్చిందావిడ. అతని మనస్సు ఒక్కసారి కలుక్కుమన్నది. అతనాముసలి ముతైగువ దుఃఖాన్ని చూడలేక, ఆ ముసలితల్లి ఆక్రోశం వినలేక ఆ స్థితిని చూచి తట్టుకొనే శక్తి లేక చప్పున అక్కణ్ణించి వీధిగుమ్మంలోకి వచ్చేశాడు. వెనుకనుంచి మాటలు వినపడుతున్నాయి. చిన్నవాడు అబ్బాయి మనస్సుకూడా కష్టం కలిగించానమ్మ దౌర్భాగ్యురాల్ని—ఇదంతా మాకర్మ. దాన్ని మొదట్లో వారి బావమరిదికే ఇద్దామనుకున్నాం. అది కృష్ణుడి పెళ్ళామనే అంటూ ఉండేవారాయన. కాని వాడు నీ అందానికి నేను తగను అని ఖచ్చితంగా చెప్పేసి ఓ సత్యను పెండ్లాడేశాడు. అలా అనుకొన్న సంబంధం కుదరలేదు. అప్పటినుంచి సంబంధాలు ఇతరత్రా చూస్తున్నాం. పెళ్ళిప్రయత్నాలు చేస్తుండగా హఠాత్తుగా జబ్బుచేసి పిల్ల నా దక్కమ్మ..." అని చెప్పలేక పెద్దగావిడ్చి ఎంతో కష్టంమీద దుఃఖాన్ని ఆపుకొని "అప్పటినుంచి ఆయనకు మతి స్థిమితంగా లేదు. మరి ఈ మధ్యనే ఎక్కువవుతున్నది. నిన్న దాని పుట్టిన రోజు పండగ...ఆయన..." అని ఇంక ఒక్కమాట కూడా చెప్పలేక వెక్కి వెక్కి ఏడ్వడం మొదలుపెట్టింది.

మోహన్ వీధి గుమ్మంలోనుంచే పిన్నిగారూ "మీరు కాస్త నెమ్మదిగా రండి, రిక్షాపంపిస్తాను సరేనా? అని చరచెరా ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు. ఆవిడ సమాధానం అయినా వినకుండా. అతను అంతకంతకు వేగంగా నడిచాడు. అంత వేగంగా నడుస్తున్నా విరియబూసిన నిత్యమల్లిలా అందంగా నిత్య నూతన వధువులా ఆపిల్ల అతని కళ్ళముందు ప్రత్యక్షమౌతూనే ఉన్నది. ఆ ఫోటో ఇంకా మనస్సులో మెదలుతూనే ఉన్నది. నీళ్ళు నిండిన కళ్లనోసారి అప్రయత్నంగా తుడుచుకొన్నాడు. జరిగిన విషయమంతా ఒక్కసారి జ్ఞాపకం వచ్చింది. నిజంగా జరిగిన ఒక వాస్తవ విషయాన్ని అంగీకరించడానికి అతని మనస్సు గట్టిగా నిరాకరించింది. అతనేదో గొణుక్కుంటూ ముందుకు సాగిపోయాడు.